

foto: Tatjana Spilchal

SINODA JE POVABILO, DA SE VES SVET SREČA

Znanost brez ljubečega pogleda lahko postane zelo nevarna.

Pogovor z dr. Igorjem Bahovcem, dipl. fizikom in dr. socioloških znanosti. Zaposlen je na Teološki fakulteti in na Inštitutu za razvojne in strateške analize v Ljubljani. Posveča se raziskovanju skupnosti, osebe, družine, civilne družbe, postmoderne kulture, religije ter možnosti prehoda k novemu obdobju zahodne civilizacije in vlogi krščanstva pri tem. Posveča se misli papeža Frančiška, prizadeva si za širjenje pristnega medosebnega in medkulturnega dialoga. Izdal je znanstveni knjigi *Postmoderna kultura in duhovnost* ter *Skupnosti: teorije, oblike, pomeni*. Spremlja dogajanje sinode v Cerкви in o tem smo se z njim pogovarjali za *Božjo besedo danes*. V pogovor smo vključili tudi vprašanja, ki so prišla od laikov, zavzetih za sinodo.

Kadar odprete Sveto pismo, kaj v njem najprej najdete: besede

za dušo ali povezave s sociologijo? Sveto pismo namreč govori o stvareh, ki se jim posvečate.

Oboje. Morda najprej besedo za življenje, vir za to, kako živeti kot človek. Po Svetem pismu spoznavamo, kdo je človek – bitje telesa, duše in duha. To nas zavaruje pred mnogimi omejitvami v sodobnem svetu. V Svetem pismu je polno nasprotij, ki pa niso običajna nasprotja, ampak antinomije. Vodijo te globlje, kjer prepoznaš povezanost. Sveto pismo te ozdravlja številnih ideoloških poenostavitev, ki že več stoletij obvladujejo misel na raznih področjih znanosti in kulture, tudi v sociologiji. Sveto pismo pa te odpre celovitemu pogledu na družbo, nas vabi, da gledamo drug drugega z upanjem, veseljem in ljubečim pogledom. Znanost brez ljubečega pogleda lahko postane zelo nevarna.

Ali lahko kot strokovnjak za družbena vprašanja potrdite, da so načela, ki se zrcalijo v Svetem pismu, tako modra, da bi jih bilo prav upoštevati tudi v današnjih razmerah? Številna so v vsakem primeru del naše civilizacije.

Gotovo. Sveto pismo pripoveduje o odnosu Boga s človekom in ljudi med seboj. Odpira določena spoznanja glede družbe. Po drugi strani pa konkretna družba s svojo kulturo predstavlja nove izzive. Kako vstopati v to družbo kot kristjan? Sveti Pavel je vstopil v kulturo narodov, ponudil jim je evangelij in hkrati je prisluhnil tudi njim. To je kultura srečanja in prva inkulturacija. Svetega pisma ne moremo brati ločeno od življenja ljudi, konkretne družbe in kulture. Razodeva mnoge uvide o življenju, a samo po sebi še ne more dati odgovorov na konkretne dileme sodobnih družb, ki jih takrat še ni bilo: daje izhodišča, način razumevanja in številne spodbude za življenje. Denimo, v družbi so mnoga nasprotja. Sveto pismo kliče k spravi in povezanosti. Danes, ko se družba lomi, smo toliko bolj vabljeni na to pot.

Še posebej Cerkev. Ali ni papežev klic k sinodi povabilo celotni Cerkvi, da zopet naravna svoje korake na pot, ki jo je začrtal Jezus s svojimi apostoli?

Vsekakor. Dobro je spomniti, da je o sinodi močno spregovoril drugi vatikanski cerkveni zbor. Več desetletij je škofovska sinoda nagovarjala različne teme. Sedanji papež pa je naredil korak naprej. Že pri sinodi o družini je želel, da se prisluhne ljudem, da se na družino ne gleda samo od zunaj, ampak se zre od znotraj. Zrenje je bližina, je srečanje, pomeni, da si vključen v zgodbo. Seveda, ne zreti zgolj človeško: prisluhni Svetemu Duhu. S to sinodo nas papež vabi, da se srečamo kot celotna Cerkev. Tako je bilo v času prve Cerkve in več kot tisočletje. Včasih so se ljudje približali Cerki, ker so videli lepoto odnosov med verniki. Ljudi privabi in spreminja odrešeno življenje, ne sama etika ali močna misel. To življenje je bilo tako močno, da je privabilo nove kristjane. In kmalu po pričevanju mučencev je prišlo obdobje močnega mišljenja, velikih puščavnikov in teologov. Življenje rodi misel. Papež Frančišek v skladu s pokoncilskimi papeži vabi, da gremo v sinodalni proces. Naj nas ne bo strah. Sveti Duh

nas bo očistil, odprl nekaj novega, nas povezal in dal ustvarjalnost.

Pripravljalni dokument sinode poudarja, da je sinodalnost sestavni del narave Cerkve. Ni dogodek ali slogan, temveč je slog in način, kako Cerkev živi svoje poslanstvo v svetu. Celotno Božje ljudstvo naj hodi skupaj in na tej poti naj vsak njegov član izpolni svojo temeljno vlogo. Nekateri duhovniki in laiki pa bi raje, da bi se o sinodi kot do zdaj pogovarjal le zbor v Vatikanu, češ, saj mi nismo škofje in kardinali. Kaj odgovoriti takim?

Papež zelo pogumno pravi, da je sinoda to, kar Bog pričakuje od Cerkve 21. stoletja. Temeljni koraki Cerkve pod vodstvom Svetega Duha so bili narejeni na drugem vatikanskem cerkvenem zboru, udeležijo pa naj se v življenju lokalnih cerkva. Sinodalnost se je desetletja dogajala predvsem preko škofovske sinode. V sedanjem sinodalnem dogajanju gre za to, da se srečamo vsi, da smo vsi slišani, zlasti da slišimo te, ki pogosto niso slišani. Nihče ne bo izgubil, če se tako srečamo.

Čas se je spremenil, in če želimo kot kristjani odgovoriti na novo kulturo, se je treba spustiti v iskanje. Bolj kot na elitnem izrazu duhovnosti Cerkev živi v živi veri ljudstva. Dobro je prisluhni iskreni veri, teologiji ljudstva oziroma teologiji kulture, ki je v delu argentinske Cerkve zelo živa. To je tako kot na začetku Cerkve: iz življenja Cerkve se je rodila teologija, ne iz razumskega pristopa. Naš čas kliče po tem, da se obrnemo k takemu stilu Cerkve, kajti tako lahko pride do preroditve. Če se upiramo, to pomeni, da imamo pred seboj vizijo Cerkve, ki je dala mnogo dobrega, ampak našemu času ne ustreza.

To se zelo ujema s pripravljanim dokumentom, v katerem piše, da je namen sinode navdušiti ljudi, da začnejo sanjati, v kakšno Cerkev smo poklicani, da se razcvetita upanje in zaupanje, da se povežejo rane, da se stkejo nove in globlje vezi, da ogrejemo srca in da okrepimo roke za skupno poslanstvo. To je vse kaj drugega kot, kar pravijo nekateri duhovniki, da sinoda pomeni, da bodo morali laiki pomagati

Svetega pisma ne moremo brati ločeno od življenja ljudi, konkretne družbe in kulture.

S to sinodo nas papež vabi, da se srečamo kot celotna Cerkev.

Teologija se je rodila iz življenja Cerkev, ne iz razumskega pristopa.

Bodimo Cerkev kot Kristusovo skrivnostno Telo, ne samo institucija.

duhovnikom, ker jih je vedno manj. To naj bi bila ta novost, ki jo prinaša sinoda ...

Da, upati si sanjati. V Svetem pismu sta oba Jožefa ključne odgovore prejela v sanjah: egiptovski Jožef o tem, kako odgovoriti na hudo lakoto, Marijin mož o situaciji, ki je bila zanj nekaj popolnoma novega. Drug vidik je, da s sanjami človek pogled usmeri naprej. V njem se prebujata hrepenenje, to pa je stvar celega človeka, stvar srca, globine, kjer živi upanje. Vir upanja je Sveta Trojica. Sanje nas premaknejo v dinamiko odprtosti in poguma. Sanje so povezane s spominom. Dobro je, da se spomnimo ne samo dobrega, ki se je zgodilo, ampak tudi ran, ki smo jih mi povzročili drugim, ne samo teh, ki so jih drugi nam. To človeka varuje pred triumfalizmom in odpira držo ponižnosti. Sanjamo tako, da vzamemo zares bolečino našega časa, da smo blizu ljudem in ne govorimo »od zgoraj«; duhovna elita brez bližine ljudstvu ni dobra. Sanje o novem svetu je papež Frančišek odlično zbral v okrožnici *Vsi bratje* in k temu nas vabijo mnogi ljudje dobre volje, ki niso kristjani. Spomnimo se Prešerna in njegovih besed: »Mi, ki v srcu dobro mislimo.« Druga stvar je način in ta je dialog. Pristni dialog je vedno srečanje iz srca. Dialoga, kjer je v ozadju interes zase, ni. In tretja stvar: vizija, kamor se premikamo, mora vključiti vse. Dva klica papeža, ki sta klic ali krik ubogih in krik zemlje, nas vabita k temu, da prisluhnemo področjem, kjer je največ krivic, kjer je najbolj zanemarjeno stanje in kjer smo storili toliko hudega. Naravno smo uničili. Oblikujmo drugačen odnos do narave, do stvarstva! Mnogi ljudje so potisnjeni na rob. Prisluhnimo jim, ker imajo kaj povedati o življenju! Če bodo sanje to vključile, bo Cerkev postala spet simpatična. Ljudje bodo sami videli: »Poglejte, kako ti ljudje živijo! Tudi mi bi radi tako živeli ...« To pa je možno šele, če naredimo premik najprej sami, ker nas bremenijo mnoge stvari iz preteklosti. Ta sinoda nas postavlja tudi v proces očiščenja. Kar je dobro, bo ostalo, pleve pa naj zgorijo, kot pravi Sveto pismo. Zakaj bi nas bilo tega strah? Zaupajmo!

Papež si zelo prizadeva, da bi se Cerkev zavzemala za ozdravljenje sveta. Vse Božje ljudstvo vabi k sodelovanju: »Vsak krščeni naj se čuti vključenega v cerkveno in družbeno preobrazbo, ki ju tako zelo potrebujemo.« Nekaterim

v Cerкви pa je pomembnejši vtis, ki ga naredimo. Papež nas naravnost roti: »Izstopimo iz pretirane skrbi zase, skrbi za svoje strukture, za to, kako na nas gleda družba! To nas bo sčasoma pripeljalo do teologije ličenja ... Kako se narediti boljše ... Namesto tega se potopimo v resnično življenje ljudi in se vprašajmo: kakšne so duhovne potrebe in pričakovanja naših ljudi? Kaj pričakujejo od Cerkve?« Če bi upoštevali samo ta papežev klic! Pa saj tako je delal Jezus!

Res je. Ta klic sinodalnosti je najprej klic, da obudimo živ spomin na to, kako je Jezus stopal po zemlji in kako se je v apostolskih časih gradila Cerkev. To je ključno za sinodo. Gre za to, da bodimo Cerkev kot Kristusovo skrivnostno Telo, ne samo institucija. Vsi krščeni smo vključeni, vsi sveti. Pojdimo v sinodalnem procesu na grobove svetnikov in vseh svetih mož in žena! Prosimo jih, da ne bomo skrbeli za dobro ime, za lastne koristi, za bog ve kakšne bonitete, ampak da bomo Cerkev v službi odrešenja sveta. To pomeni biti skromni, biti sol, kvas in luč. Sol se mora raztopiti, posoliti vse, podobno kot kvas, ki vse prekvasi. In luč. Bistvo luči ni plamen. Bistvo luči je, da plamen žari. V tem času, ko je toliko stisk, individualizma, izgube središča in krize smisla, vidim klic posebej v tem, da ljudem, zlasti mladim, prinašamo upanje. Odgovor na kulturo individualizma ni kolektivizem, ampak bratstvo. Takega poziva ne najdemo samo v Cerкви – sam sem ga že prej našel pri nekaj sociologih. Ko je Jezus ustanovil Cerkev, so bili kristjani med seboj bratje in sestre. Tukaj je še skupnost vsega človeštva. Če smo vsi otroci enega Očeta, smo med seboj bratje in sestre. To izvira iz stvarjenja človeka in je širše kot judovstvo, krščanstvo in islam. Zdi se mi izjemno pomembno, kakšno Cerkev želimo pokazati ljudem. Ali res želimo pokazati ljudem resnico Cerkve, ki ni v instituciji moči, ampak je izraz tega, da Bog ljubi človeka? Če želimo tako Cerkev, se bomo kristjani zelo hitro približali človeku.

V vsaki župniji imamo vernike, ki sodelujejo v različnih dejavnostih in so vedno pripravljeni ponuditi roko. Niso pa vsi taki. Nekateri verniki župnijo doživljajo kot ekskluzivni klub.

Vstopnica zanj je, da se vključiš v neko skupino. Sprašujejo se, ali so aktivni člani, če hodijo samo k zakramentom, ne pa v različne župnijske skupine. Kako prisluhniti tistim, ki jih župnijske aktivnosti ne nagovorijo?

Najprej bi rekel, da tisti, ki živi zakramentalno življenje, je aktiven član. Elitizem je resna skušnjava tudi krščanstva. Lahko se zapremo v neke vzvišene kroge. A to ni Cerkev. Je nekaj blizu sekti ali gnosticizmu. Da se družimo v skupine, je po eni strani nujno. A skupine so v pomoč nam, ki smo v njih, in ljudem zunaj. Skupina, ki skrbi samo zase, je lahko skupina za pomoč in samopomoč, ampak ni krščanska skupnost. Krščanska skupnost pomaga človeku, da osebno in duhovno raste, gradi medsebojno povezanost, goji držo molitvenega in liturgičnega življenja, ključna pa je apostolskost, delovanje za druge, v svetu. Brez apostolskosti ni mogoče živeti Cerkve. Za primer: dva velika Slovenca danes, Pedro Opeka in Marko Rupnik, ne moreta živeti ne brez vere ne brez občestva in ne brez misijonskosti, ki povezuje vse. Izkusil sem in iz študija lahko potrdim, da nekateri vero živijo v širši skupnosti, ne da bi bili vključeni v stalno skupino. Nekaterim skupina pomaga, nekateri pa imajo drugačen stil. Samo da bi se dopolnjevali. Poznam primere, ko je Cerkev iz odnosa dveh tako različnih zakoncev ogromno prejela. Bodimo široki! Cerkev glejmo kot Božje ljudstvo. Nevarno je, da bi na Cerkev gledali izključno kot na skupnost občestev. Ta del Cerkve je nujen za lastno poglobitev in premislek o Cerkvi, a hkrati je nujno, da imamo pred očmi vse, ki so krščeni.

Ena največjih skušnjav pri sinodi je, da izmed laikov vprašajo samo župnijske pastoralne svete, gibanja in druge, ki so najbolj »notranji del Cerkve«. Prav je, da jih vprašajo. Ampak je prav, da vprašajo tudi vse druge, ki so krščeni. Morda

zdej niso v neki skupini, so pa bili ali kdaj bodo. Elitizem vedno izključuje. Prihodnost Cerkve je, da kot ženska in moški, poročen in samski, redovnica in duhovnik pridemo skupaj in se poslušamo iz srca. Skupine imajo večjo odgovornost, da prisluhnejo vsem, ki so na robu. To je privilegij v smislu služenja – in v tem smislu gre za elito, ki je blizu vsem.

Kaj pa naj stori laik, ki bi želel sodelovati v sinodalnem dogajanju, pa se župnik nikakor ne opogumi začeti? Nekateri župniki sploh ne omenjajo sinode.

To je težava v Sloveniji in še marsikje. Zdi se mi, da je v ozadju napačen spomin, da je v našem času možno živeti Cerkev, kot so jo živeli pred časom. Včasih smo rekli: »Po duhovniku gre vera gor in gre vera dol.« Delno je tako, ampak to ni vse. Velike preнове Cerkve so vedno prihajale od ljudi vere. V samostanih so bili nekateri najpomembnejši svetniki vratarji ali bratje in sestre, ne duhovniki. Sveti Duh ne izbira po funkciji. Zato bi povabil vsakega, ki je v taki situaciji, da se odpre molitvi, liturgiji in romanju z namenom za dober potek sinode. Moli lahko vsak. In skušajmo poiskati druge ljudi, ki so odprti, in oblikujmo mrežo, ki se plete. Čez dve leti, ko bo ena faza te sinode zaključena, bomo enako povabljeni, da nadaljujemo sinodalno pot, kajti to ni stil treh mesecev. To je stil Cerkve za daljši čas. In če bodo obstajale te mreže, bodo eden temeljnih virov prenove Cerkve. In tudi če nam ne uspe priti do ljudi, lahko prisluhnemo vsebini, kaj preberemo in najdemo kakšnega sogovornika. Dobro je vzeti v roke kratke govore papeža in nekaterih drugih, ki sinodo pojasnijo in spodbujajo na poti. Končno, berimo tiste odlomke Svetega pisma, ki razkrivajo temeljni vir sinodalnosti. Na primer, kako sta bila Kornelij in Peter hkrati povabljeni

Sveti Duh ne izbira po funkciji.

Cilj sinode je prenova mišljenja, nov način, kako živeti.

od Svetega Duha in zgodil se je vstop prvega pogana v Cerkev. Ta dogodek v Apostolskih delih je temeljni vir za razumevanje, kako Duh govori, kako je Cerkev sestavljena, da je glavni akter sinodalnosti Sveti Duh. To, da je Kornelijeva hiša tako sprejela krščanstvo, je bilo poleg izkušnje Pavlovih potovanj ključno za razločevanje na prvem apostolskem zboru v Jeruzalemu. Tako beremo Sveto pismo sinodalno. In tudi lastno življenje in skupno zgodovino berimo tako, potem bomo videli, kako je vse povezano.

In še nekaj je pomembno. Včasih je treba stopiti k župniku s prijazno besedo in ga povabiti. Gotovo se marsikdo ne znajde. Sinoda je novost. V odprti komunikaciji pa se lahko marsikaj zgodi. Pri župnikih, ki so zavzeti za sinodo, je potrebno, da razumejo, da delo ni samo na njih, ampak skupaj z dru-

gimi. Naj se duhovniki razbremenijo v tistih delih, ki jih lahko opravljamo vsi. Po stari izkušnji vodenja skupnosti sta vedno vsaj dva voditelja. Eden skrbi bolj za duhovno stran, drugi ima povezovalno in akcijsko nalogo. Ni treba, da ima duhovnik vse na skrbi.

Cilj sinode je prenova našega mišljenja in cerkvenih struktur, da bi živeli Božji klic Cerkvi sredi današnjih znamenj časa. Poslušanje celotnega Božjega ljudstva bo pomagalo Cerkvi, da bo sprejela pastoralne odločitve, ki bodo, kolikor je mogoče, odsevale Božjo voljo. Kako daleč se vam zdi, da je v tem Cerkev na Slovenskem?

Cilj sinode je prenova mišljenja, nov način, kako živeti. Za to je potrebno, da naredimo hkrati vsaj tri stvari. Prva je odprtost Svetemu Duhu, ki je glavni akter. Zazrti v Kristusa, ki je križani in vstali in ki na binkošti pošlje Svetega Duha. Drugo, da smo odprti za pot prečiščenja, zavedajoč se, da drug drugega potrebujemo. To je nova miselnost, mentaliteta – lahko rečemo tudi drža, ker vključuje misli in čustva. Če bomo zmožni spremeniti mentaliteto – pravi papež – bomo zmožni tudi prenoviti načrte. Ne gre za to, da naredimo

novе načrte, ampak da bomo mnoge reči, ki smo jih že počeli, znali brati na nov način, z novo mentaliteto. Spomnimo se lahko vse od pastoralnega občnega zbora ljubljanske nadškofije do slovenske sinode in dela za dokument *Pridite in poglejte*. Zdaj je treba najprej stopiti na to sinodalno pot in spreobrniti miselnost, potem bomo predhodne dokumente lahko brali v tej luči. Če bomo šli drugo pot in rekli, saj to, kar živimo, je sinodalnost, ali bomo sinodalnost razumeli kot zunanjo fasado, potem ni upanja, da se bo kaj rodilo. Torej z duhom sinodalnosti pogledati in obnoviti obstoječe stanje. Videli bomo, da je veliko lepega. Nekatere stvari pa ne spadajo več v Cerkev in jih je treba umakniti. Kar je v tradiciji dobrega, pa povezati z novostmi sodobnega življenja v nekaj, kar ustreza temu času. In kje je slovenska Cerkev? Osebo bi si želel, da bi bili nekoliko bolj navdušeni nad sinodalnostjo in da bi bilo več odprtosti za prenovu Cerkve. Ta papež je odprl novo fazo prenove, ki jo je kot ključni dogodek zaznamoval drugi vatikanski zbor. V tej fazi je v ospredju Božje ljudstvo, živa vera Cerkve, hoja skupaj. Še vedno bodo voditelji odgovorni. Še vedno bo škof škof. A škof, ki je blizu ljudstva. Želel bi si, da bi vsi voditelji z večjim navdušenjem in večjim zaupanjem spregovorili, da je dobro, da pridemo skupaj, da gremo v proces, da se pogovarjamo. Zakaj? Ker bomo vsi pridobili. Seveda je to tudi tveganje, ker nismo navajeni tega stila. Ker lahko to zamenjamo z demokratično debato, kjer bi nas pogovor lahko še bolj sprl med seboj. Tveganje je, če ostajamo na človeški ravni pogovora. Če pa nas povezuje Duh, nas bo vodil k spravljeni različnosti in k temu, kar je papež Frančišek lepo pokazal že v *Veselju evangelija* in v drugih dokumentih. Že v Argentini je poudarjal, da je model Cerkve polieder, ne popolna krogla. Polieder je lik, v katerem je prostor za vsakogar, celo za tiste, ki so zelo polomljeni, ki so zelo padli. Predvsem je prostor medsebojnih vezi. S tem navdihom, mislim, se lahko slovenski Cerkvi zgodi velik prepород, ki bo odgovoril tudi na mnoge bolečine, ki so tipično slovenske, to je bolečina druge svetovne vojne pa bolečina hudih napadov na Cerkev.

Ampak kristjani ne smemo misliti, da bomo vedno priljubljeni. Kristus ni bil priljubljen. Moramo sprejeti glas mučencev. Mučenec moli za svoje preganjalce, ker je povsem prepričan o Božjem usmiljenju. Bodimo odprti in predvsem si pomagajmo. Če bomo to delali, imam veliko upanje

foto: Tatjana Spiltnhal

v prihodnost krščanstva v Sloveniji. Nas bo najbrž manj in ne bomo skrbeli zase.

Morda rečeva še kaj o že navedenem svetopisemskem odlomku iz Apostolskih del, v katerem sta Peter in Kornelij prejela enako povabilo. V katerih svetopisemskih odlomkih pa še vidite smerokaz Cerkvi na tej poti?

V vseh odlomkih, kjer gre za to, kar je Cerkev sklenila na apostolskem zboru. Besede »Sveti Duh je odločil in mi z njim« lahko izreče samo Cerkev, ki je ponižna, poslušna in pogumna. Srečali so se kot cela Cerkev – tam so bili trije temeljni apostoli: Peter kot voditelj, Pavel prinese izkušnjo Cerkve med narodi in Jakob spregovori, kakšna naj bo rešitev. Vsi dogodki, ki pripeljejo skupaj, so dogodki sinodalnosti. Berimo Apostolska dela, ker tu vidimo, kako je Sveti Duh ustvaril Cerkev v prvem obdobju. Mislim, da se moramo vrniti, ali bolje, spet obnoviti simbolno miselnost. Kaj je simbol? Da v eni stvari vidiš povezavo z drugo stvarjo in ta te pelje k tretji in vidiš vse povezano. Nič ni ločenega. V današnjem prostoru fragmentacije je to zelo pomembno. Ideologije povezujejo z nasiljem, simbol pa povezuje s svobodo. Ne s svobodo od ali svobodo za, ampak s svobodo z. Biti z drugimi za druge. To je povabilo mnogih odlomkov Svetega pisma. V Stari zavezi nam Elijeva zgodba lahko veliko pove. Elija, ki je bil tako velik prerok, je nazadnje bil zelo obupan, kar je skoraj tako kot Cerkev danes. Ampak takrat ga Duh okrepi in mu da moč, da gre na sveto goro. Tam pa je Elija razumel: ne potres ne vihar ne ogenj ... To so bila stara razodetja Boga. Zdaj pa Gospod spregovori v lahnem vetriču, v nežnosti. In dalje. Učenca, ki sta šla v Emavs, sta toliko ur razpravljala, Jezus je rahljaj zemljo, njuno srce je gorelo. In vendar ga nista spoznala. Ko pa je Jezus prelomil kruh, so se jima odprle oči. Simbol odpre. S pomočjo Svetega pisma bomo tako znali brati dogodke v naravi, v družbi, v lastnem življenju. To je nova mentaliteta. Sveti možje in žene nam pomagajo, da znamo Sveto pismo brati na pravi način. Se pravi, da pustimo, da nas Sveto pismo navdihne in preoblikuje, da naredimo ta dva koraka v življenju kristjana. Prvi je, da sprejmemo odrešenje, drugi, da pokažemo, kakšno je odrešeno življenje. Apostolska dela govorijo točno o teh dveh korakih. In to ni zgolj naše delo. Naše delo je, da smo

odprti, da smo ponižni in da hrepenimo, smo zazrti v prošnji in pokažemo, kakšno je odrešeno življenje. Ljudje bi radi videli, kakšno je odrešeno življenje, ne pa tega, da nas je kar naprej strah zase. Če je naše upanje v večnosti, potem nas nima biti česa strah v tem življenju.

Rad pa bi rekel še, da je pomembno, kako razumemo trpljenje. Sta dva načina trpljenja. En je, ki ne odrešuje. To ni krščansko. Drugi pa je pot odrešenja, ko razumemo stiske in trpljenje kot sestavni del temeljnega sporočila Svete Trojice za človeštvo. Kristus je vstal z ranami. Kristus ni vstal brez ran. In trpljenje je potrebno kot sestavni del življenja na poti odrešenja. To trpljenje ni trpinčenje. To trpljenje, kot so pokazali mnogi, odpira novo življenje. Številne stiske in bolezni lahko postanejo vir življenja Cerkve. Hrepenenje, da bi tako živeli stiske, lahko postane del naše kulture.

Povabil bi vsakogar in vse skupine, skupnosti, občestva, da postanemo prostor, kjer se to hrepenenje in navdušenje nad sinodalnostjo krepi, brez elitistične drže, vzvišenosti ali drugih pretiravanj, z veliko bližino ljudem sredi življenja. Da bi se počasi iz teh mrež rojevala nova Cerkev. V teh mrežah imajo duhovniki zelo pomembno mesto. Zelo pomembno mesto imajo poročeni. Pa tudi samski, menihi, redovnice, vsi. Ker gre za skupnost, ki vse vključuje. Poznam precej takih mrež, kjer so se iskreno odprli sinodalnosti – v tem vidim veliko upanje. V skladu s papeževo mislijo bi rad dodal tri stvari. Prvič, da bi razumeli, zakaj klic ubogih. S tem smo blizu tistim, ki so res v stiski. Da jih slišimo in njihov glas vzamemo zares. Da bi razumeli, kaj je naša naloga pri odnosu do narave – kristjani rečemo do stvarstva. Presunljivo je, da brez stvarstva ni zakramentov: brez vode, olja, kruha, vina ni zakramentov. Kako moremo živeti zakramente s tako aroganco do stvarstva? In tretja stvar, da bi znali po navdihu Svetega pisma videti stvari povezane na način simbola, da bi vse nastopilo kot medsebojno povezano: kultura, jezik, način življenja, institucije. Prav tako dopolnjevanje mladih in starih, moškega in ženske, samskih in poročenih, različnih kultur. In da bi bili hvaležni, da smo v Cerkvi. Sinoda je povabilo, da se Cerkev sreča na škofijski ravni, potem na ravni kontinentov, kulturnih enot in na ravni celotne Cerkve, vsega človeštva. Naredimo tisto, kar lahko. Pri tem je vsakdo nenadomestljiv. •••

S pomočjo Svetega pisma bomo tako znali brati dogodke v naravi, v družbi, v lastnem življenju.

Presunljivo je, da brez stvarstva ni zakramentov: brez vode, olja, kruha, vina ni zakramentov.